

УДОСКОНАЛЕННЯ ПОНЯТТЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

Михайленко Д.Г., Іваній В.О.

В період трансформації економічної системи України до ринкових умов господарювання особливого значення набуває регулювання проблеми банкрутства підприємств, оскільки механізм банкрутства повинен діяти в напрямі перерозподілу обмежених ресурсів в економіці на користь ефективніших власників, підвищуючи результативність національної економіки шляхом її структурної перебудови. Система банкрутства та підтримки підприємств перебуває в Україні на стадії становлення, тому часто порушуються основні принципи її функціонування, низка питань у цій сфері ще остаточно не врегульована.

Економічна роль інституту банкрутства з макроекономічного погляду полягає у підвищенні ефективності використання обмежених ресурсів в економіці. Мікроекономічна роль цього інституту - надання суб'єктам підприємництва важелів впливу для забезпечення їхніх законних інтересів.

Банкрутство підприємств є предметом державного регулювання у силу негативних наслідків дії фінансово-неспроможного підприємства на розвиток економіки в цілому. Процедури банкрутства в Україні регулюються Законом України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом", прийнятим у червні 1999 р. До цього регулювання проводилось за Законом "Про банкрутство", який діяв з 01.07.1992. Порівнюючи старий та новий Закони, треба зазначити, що старий законодавчий акт був "законом про ліквідацію", а новий характеризується як "продебіторський", тобто такий, що дає змогу зберегти життєздатні підприємства шляхом застосування комплексу заходів організаційного та фінансового оздоровлення.

З метою профілактики банкрутства суб'єкта господарювання та уникнення негативних наслідків його неспроможності для економіки країни треба здійснювати антикризове управління підприємством. Важливим етапом у його реалізації є проведення якісного оперативного аналізу фінансового стану фірми.

Огляд наукових праць, присвячених проблемі банкрутства, дає підстави зробити висновок, що термінологічний апарат у цій сфері ще остаточно не сформовано. Всі тлумачення терміна "банкрутство" логічні, проте, не можна беззастережно погодитися з жодним із них тому, що неспроможність боржника оплатити свої зобов'язання є зовнішньою ознакою банкрутства, а безпосередньо банкрутство - це певне господарське становище підприємства, яке призвело до припинення

платежів. Не можна погодитися з авторами, які не зазначають причини неоплатності боргів, тому деякі з них, безпосередньо не пов'язані з банкрутством, стають помилково включені до цього поняття.

Обов'язковим є також твердження про визнання банкрутства у судовому порядку для підведення правової основи під цю процедуру.

З огляду на це, найдетальнішим є визначення Тітова М.І.: "Банкрутство - це припинення за судовим рішенням господарської діяльності фізичної чи юридичної особи внаслідок неспроможності задовольнити визнані ними (або визнані судом правомірними) вимоги кредиторів та виконати обов'язки перед бюджетом у зв'язку з перевищенням зобов'язань боржника над вартістю його майна, якщо застосування визначених в законі заходів запобігання банкрутству не дало позитивних результатів".

Підсумовуючи все сказане, вважаємо, що банкрутство - це визнання судовими органами незадовільним господарського стану фізичної чи юридичної особи на основі припинення нею розрахунків за зобов'язаннями через нестачу ліквідних активів.

Вагомою є різниця між неспроможністю і банкрутством, хоча окремі автори їх помилково ототожнюють. Неспроможність виникає разом з неплатоспроможністю, а банкрутство є її результатом, але не обов'язковим.

Національне законодавство про банкрутство перебуває у стадії становлення, тому важливо, на наш погляд, вивчати зарубіжний досвід регулювання проблеми неспроможності. Використання досвіду країн з розвинутою ринковою економікою дещо ускладнюється, адже на пострадянському просторі все ще діють стереотипи, притаманні плановій економіці, і ринкові прийоми тут не завжди ефективні.

Ми вважаємо, що треба вивчати методи державного впливу на проблему неспроможності підприємств, які використовуються у колишніх соціалістичних країнах Європи.

На сучасному етапі вони шукають шляхи трансформації своїх економічних систем до ринкових умов господарювання, і дієвим інструментом впорядкування взаємовідносин між господарюючими суб'єктами для цих країн може стати законодавство про банкрутство. Аналіз їхнього законодавства допоможе виділити важливі позитивні моменти, придатні до застосування в умовах України, а також визначити загальні для країн з перехідною економікою проблеми.

Створення і запровадження національної системи банкрутства є однією з передумов ефективного функціонування економіки України, яка допоможе провести її структурну перебудову відповідно до вимог ринку.